

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ, КАТЕДРА „ЕВРОПЕИСТИКА“

ДОЦ. Д-Р КАЛОЯН ДИМИТРОВ СИМЕОНОВ

СЪЗДАВАНЕ НА БАНКОВ СЪЮЗ
В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Автореферат

на дисертация за присъждане на научна степен

“Доктор на политическите науки”

3.3. Политология (Европеистика - Икономически изследвания на ЕС)

София, 2016 г.

Съдържание

Списък на използваните съкращения	8
Списък на таблиците, фигурите и каретата	10
Увод	15
1. Теоретични основи при изграждането на банковия съюз	23
1.1. Мястото на банковия съюз в архитектурата на Икономическия и паричен съюз	23
1.2. Теоретични концепции във връзка с изграждането на банковия съюз	33
1.3. Структура на банковия съюз	48
1.4. Значението на общата предпазна мрежа в банковия съюз	52
1.5. Фискални подпомагачи механизми	55
1.6. Банковият и фискалният съюз – двете страни на една монета	67
2. Банковият съюз – предпоставки и поетапно развитие	74
2.1. Предпоставки за изграждането на банковия съюз	75
2.2. Статистически обзор на банковия сектор и публичните финанси в ЕС	83
2.3. Поетапно развитие на идеята за създаване на банков съюз	95
2.4. Банковият съюз – началото или краят на реформите във финансовия сектор на ЕС	105
2.4.1. Предложение за регламент за структурните мерки за банките	106
2.4.2. Идеи за реформи на Европейската система за финансов надзор	113
2.4.3. Икономически преглед на финансовото регулиране	116
2.4.4. Създаването на съюз на капиталовите пазари	122
2.4.5. Мерки в областта на банкирането в сянка	129
2.4.6. Други мерки и инициативи в банковия и финансовия сектор	137
3. Единен надзорен механизъм	142
3.1. Същност и значение на Единния надзорен механизъм	143
3.2. „Значими“ и „по-малко значими“ кредитни институции	149
3.3. Правомощия на Европейската централна банка	151
3.4. Правомощия на националните надзорни органи	163
3.5. Надзорна архитектура след въвеждането на ЕНМ	168
3.6. Организационни принципи на ЕНМ	175
3.7. Изменения в регламента за Европейския банков орган	184
3.8. Подготовка за въвеждането на ЕНМ	188
4. Единен механизъм за реструктуриране	205
4.1. Определение и принципи на реструктурирането	207
4.2. Директива за възстановяване и реструктуриране на кредитните институции и инвестиционните посредници	218

4.2.1.	<i>Предмет и обхват на директивата за възстановяване и реструктуриране</i>	221
4.2.2.	<i>Избор на национален орган по реструктурирането</i>	223
4.2.3.	<i>Изготвяне и оценяване на планове за възстановяване</i>	233
4.2.4.	<i>Изготвяне и приемане на планове за реструктуриране</i>	235
4.2.5.	<i>Правила в етапа на ранна намеса</i>	237
4.2.6.	<i>Условия за реструктуриране на финансова институция</i>	242
4.2.7.	<i>Назначаване на извънреден управител в етапа на реструктуриране</i>	245
4.2.8.	<i>Инструменти за реструктуриране в директивата</i>	247
4.2.9.	<i>Правомощия за реструктуриране</i>	249
4.2.10.	<i>Процедурни задължения в режим на реструктуриране</i>	253
4.2.11.	<i>Други изисквания на директивата</i>	255
4.3.	Национални механизми (фондове) за реструктуриране	264
4.4.	Регламент за Единния механизъм за реструктуриране	275
4.4.1.	<i>Обосновка на причините за изграждането на Единния механизъм за реструктуриране</i>	276
4.4.2.	<i>Предмет, обхват и принципи на ЕМП</i>	281
4.4.3.	<i>Разпределение на задачите в рамките на Единния механизъм за реструктуриране</i>	284
4.4.4.	<i>Процедура за реструктуриране от Единния съвет по реструктуриране</i>	291
4.4.5.	<i>Специални разпоредби и процедурни правила в Единния механизъм за реструктуриране</i>	299
4.4.6.	<i>Инструменти за реструктуриране</i>	303
4.4.7.	<i>Инструмент за споделяне на загуби (bail-in)</i>	311
4.4.8.	<i>Институционална рамка на Единния съвет по реструктуриране</i>	320
4.4.9.	<i>Бюджет на Единния съвет по реструктуриране</i>	329
4.4.10.	<i>Критики към Единния механизъм за реструктуриране</i>	331
4.5.	Единен фонд за реструктуриране	335
4.5.1.	<i>Разпоредби за Единния фонд за реструктуриране в регламента за неговото създаване</i>	338
4.5.2.	<i>Междуправителствено споразумение за Единния фонд за реструктуриране</i>	347
4.6.	Правила на ЕС за държавни помощи за банки в условия на финансова криза	355
5.	Единна схема за гарантиране на влоговете	367
5.1.	Официални изявления и документи в ЕС относно създаването на Единна схема за гарантиране на влоговете	368
5.2.	Развитие на хармонизираните правила в ЕС за националните схеми за гарантиране на влоговете	379
5.3.	Дебатът в научните и финансовите среди относно Единната схема за гарантиране на влоговете	406
5.4.	Развитие на правилата за гарантирането на влоговете в България	417

6. Единен наръчник за регулиране на банкови услуги в ЕС	430
6.1. Капиталови и други изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници	431
6.1.1. Преглед на развитието на пруденциалните изисквания	431
6.1.2. Изисквания на Директива 2013/36/ЕС относно достъпа до осъществяването на дейност и пруденциалния надзор	436
6.1.3. Правила на Регламент (ЕС) № 575/2013 относно пруденциалните изисквания	457
6.2. Правила, свързани с Европейския банков орган	476
7. Възможност за участие в банковия съюз за държавите членки извън еврозоната	498
7.1. Правна рамка на участието в банковия съюз за държавите членки извън еврозоната	499
7.2. Предимства, недостатъци и предизвикателства от участието в банковия съюз за държавите членки извън еврозоната	516
7.2.1. Предимства от присъединяването към банковия съюз за държавите членки извън еврозоната	518
7.2.2. Недостатъци от присъединяването към банковия съюз за държавите членки извън еврозоната	523
7.2.3. Предизвикателства от създаването на банковия съюз за държавите членки извън еврозоната	528
7.3. Позициите на държавите членки извън еврозоната относно тяхното участие в банковия съюз	532
7.4. Позицията на България относно участието в банковия съюз преди приемането на еврото	545
7.5. Участието на България в банковия съюз преди приемането на еврото – необходим ли е банковият борд	571
Заклучение	601
Приложение I: Значимите кредитни институции под директен надзор от ЕЦБ	608
Приложение II: Развитие на банковото законодателство в ЕС	613
Библиография	616

Актуалност на изследваната проблематика

Необходимостта от изследване на банковия съюз се обуславя от няколко съществени фактора. Изграждането на банков съюз е не само много актуална тема. Това е проблематика, която поради скорошното появяване на това понятие в рамките на интеграционните процеси в ЕС, е и много слабо изследвана. Замислен като анти-кризисна мярка, изграждането на банковия съюз не бе предхождано от предварителни задълбочени анализи за ефекта от неговото въвеждане в практиката. Двете законодателни предложения на Европейската комисия от септември 2012 г., с които бе в последствие създаден Единния надзорен механизъм, не бяха придружени от оценки на въздействието, които обикновено са задължителни придружаващи документи за всяка една законодателна инициатива на ЕС.

Липсата на задълбочени предварителни анализи и оценки от европейските институции почти не се компенсира от изследвания в научната литература. Изследователите на процесите на европейска интеграция във финансовата област са засягали в една или друга степен отделни аспекти на по-засилено обединение в банковата сфера. За пръв път обаче понятието банков съюз се появява в тези анализи едва няколко месеца преди първите законодателни предложения на Европейската комисия. С изключение на няколко ограничени на брой неправителствени организации и изследователски центрове, детайлни анализи в Европа на различните аспекти от изграждането на банковия съюз са по-скоро рядкост. Това създава сериозна необходимост от цялостно осмисляне на тази институционална новост, поради големия резонанс, който тя предизвиква в управлението и регулацията на икономическите процеси в ЕС. Именно обстоятелството, че практическите действия предхождат концептуалната яснота по проблема за мястото, функциите и отговорностите на банковия съюз, трябва да се обърне внимание на процесуалността в неговото изграждане – той е твърде сложен, а обликът му се очертава постепенно в процеса на неговото поетапно създаване.

Актуалността на изследваната проблематика не се изразява единствено в това, че създаването на банковия съюз в ЕС на практика датира от 2012 г., като неговото изграждане продължава и до днес. Актуалността е по-скоро продиктувана от това, че неговото създаване е неразделна част от по-широкообхватните реформи на Икономическия и паричен съюз, като банковият съюз предстои все повече да разгръща своето поле на приложение и значение за процесите на интеграция в ЕС и по-специално в еврозоната.

Ако изследването на банковия съюз е актуална тема на ниво ЕС, тя е не по-малко актуална и за България и то по няколко причини. На първо място, следва да се отбележи задължението на България съгласно Договора за присъединяване към ЕС, когато тя стане готова и изпълни всички задължителни конвергентни критерии, да се присъедини към еврозоната. А членството в еврозоната е обвързано и със

задължително участие в банковия съюз. Изследваната проблематика е актуално обаче и поради обстоятелството, че всяка една държава членка на ЕС извън еврозоната може да кандидатства за по-ранно участие в банковия съюз, т.е. преди тя да е приела единната европейска валута. Първоначално едно по-ранно участие изглеждаше нежелателно за българските институции, но след проблемите в банковата сфера от втората половина на 2014 г., по-ранното присъединяване към банковия съюз и в частност към Единния надзорен механизъм се превърна в един от основните политически приоритети на българските правителства. От друга страна, толкова важен въпрос не може да остава подвластен изцяло на икономико-политическата конюнктура у нас, а заемането на отговорна позиция по такъв ключов проблем трябва да се основава на задълбочено разбиране на финансово-институционалната „геометрия” в регулациите на икономическите процеси в страната и още повече – на връзката им с икономическите тенденции в ЕС.

Независимо от приоритетността, която придоби въпроса за по-ранно присъединяване на България към банковия съюз, той също не е подробно анализиран или поне не са налични публични анализи от българските институции за предимствата и недостатъците за страната от едно подобно по-ранно членство.¹ В научната литература също липсват подробни анализи на този въпрос, като единственото изключение са няколко кратки научни статии и коментари, които бяха публикувани от няколко неправителствени организации в страната.

Както и при създаването на еврозоната преди около две десетилетия, така и сега изграждането на банковия съюз в ЕС е едно по-скоро политическо решение, което не се базира на детайлни икономически анализи и аргументи. Промяната на позицията в България и заявеният интерес за по-ранно присъединяване към банковия съюз също е едно политическо решение, което не се основава на предварителна задълбочена оценка. Независимо от обстоятелството, че политическите решения невинаги се опират в достатъчна степен на научните анализи, едно подобно изследване както на създаването на банковия съюз в ЕС, така и на евентуалното по-ранно участие на България в него, е повече от необходимо, за да се преценят евентуалните ползи или загуби, или най-малкото – рисковете при взимането на едно или друго политическо решение.

Предмет, изследователска теза, цели и задачи

1. Предмет и изследователска теза

Основен предмет на изследване в дисертационния труд е създаването на банковия съюз в ЕС, който ще бъде разгледан през призмата на икономико-институционалната логика на неговото функциониране. Банковият съюз е една от най-важните реформи на

¹ Изследването в рамките на дисертационния труд е актуално към месец декември 2015 г.

ЕС след последната икономическа и финансова криза в Европа, започнала през 2007-2008 г. и оказала значително въздействие върху социално-икономическите и политическите процеси в Европа.

Основният **обект** на настоящото изследване са държавите членки на еврозоната, които са задължени да участват в банковия съюз, както и държавите членки извън еврозоната, които имат възможност за потенциално участие в банковия съюз и без да приемат единната европейска валута.

Създаването на банковия съюз е и един от най-важните елементи на процеса на реформиране на Икономическия и паричен съюз. Икономическият и паричен съюз бе изграден през 90-те години на XX век, но при неговото създаване архитектурата и дизайнът му не бяха напълно завършени, като и до днес съществува дисбаланс между силно интегрираната наднационална парична политика от страна на ЕЦБ в еврозоната и предимно координационния метод на провеждането на икономическите политики в държавите от тази зона. В процеса на доизграждане на Икономическия и паричен съюз², освен идеите и мерките за създаването на икономически съюз и фискален съюз, все по-отчетливо се заговори и за изграждането на финансов съюз. Основна съставна част на този финансов съюз е именно изграждането на банковия съюз, като от 2014 г. постепенно започна и изграждането на съюз на капиталовите пазари.

Изграждането на банковия съюз е замислено като анти-кризисна мярка във връзка с необходимостта от прекъсването на порочния кръг в проблемите между банковите системи и състоянието на публичните финанси в участващите държави членки.

Изграждането на банковия съюз в еврозоната бе лансирано в средата на 2012 г., като още през месец септември 2012 г. Европейската комисия публикува своите първи

² Някои от най-важните доклади за доизграждането на Икономическия и паричен съюз са: 1) Доклад на Жан-Клод Юнкер в тясно сътрудничество с Доналд Туск, Йерун Дейселблум, Марио Драги и Мартин Шулц (2015), „Завършване на европейския икономически и паричен съюз“, Брюксел, юни 2015 г., 2) окончателният доклад в края на 2012 г. на тогавашния председател на Европейския съвет: European Council (2012), „Towards a Genuine Economic and Monetary Union”, Report by President of the European Council, prepared in collaboration with the President of the Commission, the President of the Eurogroup and the President of the European Central Bank, Brussels, 5 December 2012, 3) както и предварителната версия на този доклад от лятото на 2012 г.: European Council (2012), „Towards a Genuine Economic and Monetary Union”, Report by President of the European Council, prepared in collaboration with the President of the Commission, the President of the Eurogroup and the President of the European Central Bank, PRESSE 296, EUCO 120/12, Brussels, 26 June 2012.

Европейската комисия също публикува важни съобщения и документи за дискусия във връзка с реформирането на Икономическия и паричен съюз, в т.ч. Европейска комисия (2015), „Стъпки към завършването на Икономическия и паричен съюз“, Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета и Европейската централна банка, COM(2015) 600 окончателен, Брюксел, 21.10.2015 г., както и Европейска комисия (2012), „Подробен план за задълбочен и истински Икономически и паричен съюз. Начало на дебат на европейско равнище“, Съобщение на комисията, COM(2012) 777/2 окончателен, Брюксел, 30.11.2012 г.

законодателни предложения, които се отнасяха до създаването на Единния надзорен механизъм. Заедно с тези законодателни предложения ЕК публикува и първият по-обстояен документ, в който се посочваха и останалите мерки, които се предвиждат с оглед изграждането на банковия съюз: това е направено в официален документ, който обаче има по-скоро характер на дискуссионен документ - Съобщението относно пътната карта за създаване на банков съюз.³ Последният към момента стратегически документ на Европейската комисия, в който тя обяснява стъпките, които следва да бъдат предприети, за да се дозавърши създаването на банковия съюз, бе публикуван през месец ноември 2015 г.⁴

Тъй като в подобни дискуссионни документи няма особено развита концептуална част, то наша е задачата да обясним имплицитните смислови връзки между основните елементи, взаимодействието между които би следвало да гарантира резултатността на банковия съюз като институционален механизъм.

Общоприето е схващането, че банковият съюз обхваща четири основни елемента. Първият от тях е изграждането на Единния надзорен механизъм, в рамките на който ЕЦБ поема надзора над значимите кредитни институции в банковия съюз, но има и някои съществени правомощия и за по-малко значимите кредитни институции. Националните надзорни органи запазват своето съществуване, но със силно ограничени правомощия. От Единния надзорен механизъм се очаква да се подобри чувствително надзора върху всички кредитни институции. Подобряването на надзора не е достатъчно, за да функционира успешно банковата система, което налага създаването и на другите елементи от банковия съюз.

Вторият елемент на банковия съюз е изграждането на Единния механизъм за реструктуриране, който започна своето функциониране от 1 януари 2016 г. и се състои от нова агенция на ЕС – Единен съвет по реструктуриране, както и на постепенно изграждащ се Единен фонд за реструктуриране, който следва да натрупа своя пълен капацитет в началото на 2024 г. Постепенното натрупване на вноските в Единния фонд за реструктуриране се наложи с цел поетапно да се съберат средствата от банките, а така също и да се създаде възможност за формиране на национални фондове за реструктуриране. Значение в този втори елемент имат и изграждащите се в държавите членки национални органи по реструктуриране, които ще имат за задача не само формирането на капацитет на национално ниво, но и изпълнение на решенията на Единния съвет по реструктуриране.

³ Европейска комисия (2012), Съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно пътната карта за създаване на банков съюз, COM(2012) 510 окончателен, 12.09.2012 г.

⁴ European Commission (2015) “Towards the completion of the Banking Union”, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Central Bank, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, COM(2015) 586, Strasbourg, 24.11.2015.

Третият елемент е Единният наръчник за регулиране на банкови услуги, централна роля в който заемат основните нормативни актове на ЕС в областта на регулирането на банкови услуги в ЕС, както и препоръките, насоките и предложенията за технически стандарти от Европейския банков орган. Специфичното за този трети елемент на банковия съюз е това, че за разлика от останалите, той се отнася до всички държави членки на ЕС-28, като по този начин се цели да се запази интегритета на вътрешния пазар на банкови услуги на всички 28 държави членки на ЕС.

Четвъртият елемент на банковия съюз е наложен от необходимостта да се създаде еднакво ниво на гаранция на вложителите в банковия съюз, което завършва логическата връзка между отделните елементи в него. Предложението за изграждане на Единна схема за гарантиране на влоговете в банките бе лансирано от Европейската комисия през ноември 2015 г. и все още не е напълно ясно дали ще събере достатъчно подкрепа, за да бъде прието. Независимо от това, през 2014 г. вече бяха сериозно преформулирани правилата за дейността на националните схеми за гарантиране на влоговете в банките, което положи стабилна основа за функционирането и на този елемент от банковия съюз. Изграждането на Единната схема за гарантиране на влоговете в банките и по-детайлното хармонизиране на националните правила следва да доведат до повишаването и хармонизирането на стандартите в тази област, което от своя страна да осигури по-засилено доверие на вложителите в банковия сектор, а оттам и в банковия съюз.

За неразделна част от банковия съюз се смята също така и бъдещото изграждане на общ предпазен механизъм за осигуряване на временна публична подкрепа на банки при възникване на системна криза в сектора.

От представеното по-горе става ясно, че предмет на изследване е именно създаването на банковия съюз, защото от една страна той има своя вътрешна функционална логика, но от друга страна, той трябва да се впише във вече съществуващи практики, което налага и неговото постепенно въвеждане в еврозоната. Поради характера на икономико-финансовите процеси в целия ЕС, които не могат да се изолират само в еврозоната и особеността на банковата система, безкризисното функциониране на банковия сектор предполага взаимодействия и със страни извън еврозоната, в т.ч. по силата на поетия ангажимент от повечето от държавите извън еврозоната към присъединяване към нея, а оттам и към банковия съюз.

Поради горното, предмет на изследването е също така възможността за участието в банковия съюз и на държавите членки на ЕС извън еврозоната. Анализът е фокусиран върху правната рамка относно възможността за подобно участие и проблемите, които са свързани с необходимостта от равнопоставено третиране между участващите държави членки от еврозоната и тези извън нея, както и върху ползите, недостатъците и предизвикателствата, които са свързани с евентуално по-ранно присъединяване към банковия съюз, което да настъпи преди приемането на еврото. Правната рамка обаче е

само възможност за по-ранно участие, а реалното включване е въпрос на политически приоритети съобразно целите и задачите, които националните икономики преследват. Това предполага всяка една страна да има собствена позиция, отразяваща нейните дългосрочни стратегии. Това налага настоящото изследване, което има за цел цялостно осмисляне на идеята за банковия съюз.

Изследват се също позициите на България и другите държави членки извън еврозоната относно по-ранно присъединяване към банковия съюз. По-специално внимание е обърнато на изследването на ползите, недостатъците и предизвикателствата за България от по-ранно участие в банковия съюз като на аналитична преценка се подлагат аргументите, на базата на които се препоръчват или отхвърлят ползите от присъединяването към банковия съюз.

Изследователската теза: Проведеното изследване има за цел да докаже, че създаването на банковия съюз е една наложителна реформа във финансовите пазари на ЕС и в сферата на доизграждане на Икономическия и паричен съюз. Според резултатите от проведеното проучване изграждането на банковия съюз има положителни и негативни ефекти, както и предизвикателства за участващите държави членки, включително и за държавите членки извън еврозоната. Специално за България едно по-ранно членство в банковия съюз ще представлява необходимо въвеждане на своеобразен банков борд, който ще бъде добавен към валутния борд от 1997 г. и към законодателния борд, породен от пълноправното членство в ЕС от 2007 г.

2. Цели, задачи, методи

Дисертационният труд си поставя две основни цели:

Първата цел е да проследи създаването на банковия съюз в ЕС като нов модел на интеграция във финансовия сектор в ЕС, който е насочен предимно към държавите членки от еврозоната.

Втората цел е да се изследва съдържателната логика на аргументите доколко приоритетно е за държавите членки на ЕС извън еврозоната, включително и за България, да се присъединят по-рано към банковия съюз, т.е. преди приемането на единната европейска валута. В рамките на тази втора цел основният акцент на изследването е поставен върху България.

2.1. Първата цел на дисертацията е да изследва създаването на банковия съюз в ЕС като нов модел на интеграция във финансовия сектор. При реализирането на тази

първа цел фокусът е насочен към държавите членки от еврозоната, за които членството в банковия съюз е задължително. Тази цел е актуална и значима поради следните **причини**:

- Създаването на банковия съюз в ЕС се очаква да има съществено значение за осигуряването на финансова стабилност и възвръщането на доверието сред потребителите на банкови услуги. Засилването на финансовата стабилност в еврозоната ще окаже положително въздействие и върху останалите държави членки от ЕС, дори и никоя от държавите извън еврозоната да не се присъедини скоро към банковия съюз посредством механизма на тясно сътрудничество.
- Изграждането на банковия съюз е един нов метод на интеграция в Европейския съюз, в който на наднационални институции и органи на ЕС се предоставят правомощия за директен надзор или за решения по реструктурирането на банки, които следва да се прилагат пряко от националните органи по реструктуриране.
- С изграждането на банковия съюз се създава постепенно възможност и за преразпределяне на средства между отделните участващи държави. Първоначално се предвижда с един поетапен подход това да се случи при изграждането и функционирането на Единния фонд за реструктуриране. В случай, че бъде постигнато решение за изграждане на Единна схема за гарантиране на влоговете в банките, същият принцип на преразпределение ще бъде валиден и за този елемент от банковия съюз. При преразпределянето на финансови ресурси следва в максимална степен да бъде избягвано реализирането на така наречения морален риск.
- Създаването на банковия съюз поражда и редица други въпроси, а именно за неговото обвързване с останалите реформи в областта на Икономическия и паричен съюз и, най-вече, в областта на изграждането на фискален съюз. В литературата има спорове дали банковият съюз следва да предшества фискалния съюз или обратно, но на практика изграждането на тези два съюза може и да върви паралелно.
- Значението на банковия съюз се обуславя и от обстоятелството, че финансовият сектор в ЕС е силно доминиран от сектора на банковите услуги. На другите финансови услуги като инвестиционни услуги, застрахователни услуги, услуги от пенсионните фондове се пада много по-малък дял. В допълнение, банковият сектор в повечето държави членки на ЕС е равен най-малко на размера на годишния БВП на съответната страна, а много често срещана ситуация е банковият сектор да е няколко пъти по-голям, отколкото е БВП на страната. Като се добави и високата концентрация и наличието на системно важни банки в този сектор, както и тясната му обвързаност с реалната икономика, необходимостта от успех на създаването и функционирането на банковия съюз става още по-наложителна.

Посочената изследователска цел се постига чрез последователно решаване на **следните задачи**:

Първо, да се изследват теоретичните основи при изграждането на банковия съюз. По-специално внимание се обръща на мястото на банковия съюз в архитектурата на Икономическия и паричен съюз, на структурата на банковия съюз, на значението на общата предпазна мрежа и на фискалните подпомагащи механизми в него. Разглежда се от теоретична гледна точка и въпросът за връзката между изграждането на банков и фискален съюз.

Второ, да се анализират предпоставките и поетапното развитие на създаването на банковия съюз. Изследват се основните предпоставки, които са довели до възникването на идеята за изграждане на банков съюз като се проследяват и отделните етапи и стъпки при неговото изграждане. С цел по-добре да се разбере значението и необходимостта от реформи в банковия сектор на ЕС и в частност на еврозоната, се предоставя и анализира статистика за банковия сектор и публичните финанси в ЕС.

Трето, да се очертае мястото на банковия съюз в реформите, които са предприети в областта на финансовите услуги и финансовите пазари след възникването на последната икономическа и финансова криза, започнала в периода 2007 – 2008 г.⁵ В анализа в рамките на дисертационния труд се акцентира на реформи във финансовите пазари и финансовите услуги, които протичат паралелно със създаването на банковия съюз, като дискусиите по предложението за регламент за структурните мерки за банките, идеите за реформи на Европейската система за финансов надзор, осъществяването на икономически преглед на финансовото регулиране, изграждането на съюз на капиталовите пазари, реализирането на мерки в областта на банкирането в сянка, както и на други мерки и инициативи в банковия и финансовия сектор в ЕС.

Четвърто, да се проследи изграждането на Единния надзорен механизъм (ЕНМ) като първият основен стълб при създаването на банковия съюз. По-специално внимание се обръща на същността и значението на Единния надзорен механизъм, разделянето на банките в този механизъм на „значими“ и „по-малко значими“ кредитни институции, дефинирането на правомощията на Европейската централна банка и на националните надзорни органи, анализирането на надзорната архитектура след въвеждането на ЕНМ и на организационните принципи на ЕНМ, разясняването на най-важните изменения в регламента за Европейския банков орган, както и представянето на подготовката за въвеждането на ЕНМ.

Пето, да се представят основните моменти на сравнително новата концепция за ЕС относно реструктурирането на банкови институции в затруднение. На първо място се анализират определения и основните принципи на реструктурирането. След това се

⁵ За повече информация относно развитието на финансовите пазари и финансовите услуги след началото на последната икономическа и финансова криза от 2007 – 2008 г., виж: Калоян Симеонов (2014), „Регулиране на финансовите пазари в Европейския съюз“, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, библиотека „Европейски изследвания“, София, 2014, стр. 1-780.

представя в детайли Директивата за възстановяване и реструктуриране на кредитните институции и инвестиционните посредници, която е задължителна за всички държави членки на ЕС-28. Някои от акцентите на това представяне са предмета и обхват на директивата, избора на национален орган по реструктурирането, изготвянето и оценяването на планове за възстановяване и плановете за реструктуриране, валидните правила в етапа на ранна намеса, условията за реструктуриране на финансова институция, инструментите и правомощията за реструктуриране в директивата, както и други изисквания, които са разписани в нея. Внимание е обърнато също така на националните механизми (фондове) за реструктуриране.

Шесто, да се анализира изграждането на Единния механизъм за реструктуриране, който е втория стълб при създаването на банковия съюз. Акцентът при изпълнението на тази задача е поставен върху изследването на обосновката на причините за изграждането на Единния механизъм за реструктуриране, описанието на предмета, обхвата и принципите на Единния механизъм за реструктуриране, дефинирането на разпределението на задачите в Единния механизъм за реструктуриране, описанието на процедурата за реструктуриране от Единния съвет по реструктуриране и на специалните разпоредби и процедурни правила в Единния механизъм за реструктуриране. Внимание е отделено също така на инструментите за реструктуриране, институционалната рамка на Единния съвет по реструктуриране, бюджета и критиките към Единния механизъм за реструктуриране. Специален фокус е поставен също и на правилата за изграждане на Единния фонд за реструктуриране и на правилата на ЕС за държавни помощи за банките в условия на финансова криза.

Седмо, да се изследват постигнатите мерки и предпоставките за изграждане на Единна схема за гарантиране на влоговете в банките като елемент на банковия съюз. В рамките на тази задача се прави преглед на официалните изявления и документи в ЕС относно създаването на Единна схема за гарантиране на влоговете, проследява се развитието на хармонизираните правила в ЕС за националните схеми за гарантиране на влоговете, отделя се внимание на дебата в научните и финансовите среди относно Единната схема за гарантиране на влоговете, както и на започналите в края на 2015 г. дискусии по законодателното предложение на Европейската комисия в тази област.

Осмо, анализират се постигнати резултати в рамките на създаването на Единния наръчник за регулиране на банкови услуги в ЕС. При изпълнението на тази задача основният фокус е върху изследването на новите моменти в капиталовите и други изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници, в т.ч. на Директива 2013/36/ЕС относно достъпа до осъществяването на дейност и пруденциалния надзор и Регламент (ЕС) № 575/2013 относно пруденциалните изисквания. Изследват се по-детайлно и правилата, свързани с Европейския банков орган.

За реализиране на целта са използвани **методи** за *теоретичен и сравнителен финансово-икономически анализ* на съвременните процеси и явления във финансовите и банковите пазари в ЕС. С оглед изясняване на смисловите връзки между елементите на банковия съюз и потенциала му да предложи трайно решение на проблема за усъвършенстване на надзорните практики, в изследването са анализирани различни теоретични концепции и виждания за развитието на финансовите пазари в ЕС, както и за завършването на Икономическия и паричен съюз.

В анализа е направено детайлно изследване на всички по-важни стратегически документи на институциите на ЕС по отношение на развитието на Икономическия и паричен съюз и в частност на финансовия съюз и създаването на банковия съюз. Изследвани са както съвместните доклади на председателите на институциите на ЕС, така и съобщенията на Европейската комисия, които имат пряко отношение по тези въпроси. В допълнение, изследвани са и някои от най-важните политически изказвания на водещите представители на институциите на ЕС по въпросите за изграждането на банковия съюз, които отразяват очакванията, които му се възлагат, както и предвидените инструменти за въздействие, които му се предоставят.

Авторските тези в дисертационния труд се основават на анализи на статистически данни, които допълнително илюстрират тезите и вижданията на автора за финансово-икономическите и политическите процеси, които имат отношение към изграждането на банковия съюз. Текстът е богато илюстриран с редица фигури, които онагледяват допълнително представените анализи и тези. С цел да се акцентира на някои отделни елементи в текста, са представени и редица карета, които съдържат по-детайлна информация по определени въпроси.

Като метод е използван също така *сравнителноправния анализ* на множество актове при създаването и развитието на банковия съюз. Изграждането на банковия съюз се базира на редица актове, които имат различен обхват и похват при създаването на нормите и изискванията при създаването на този съюз, именно:

- Правните основания в Договора за функциониране на ЕС
- Приемането на редица регламенти с пряко действие в участващите държави членки
- Приемането и на някои директиви, които следва да се въведат в националните законодателства на държавите членки на ЕС
- Подписването на междуправителствени споразумения, които формално не са част от правото на ЕС, но които пораждат пряко права и задължения за подписалите ги и ратифицирали участващи държави членки на ЕС.

2.2. Втората цел на дисертацията е да се изследва доколко приоритетно е за държавите членки на ЕС извън еврозоната, включително и за България, да се присъединят по-рано към банковия съюз, т.е. преди приемането на единната европейска валута. По-ранно присъединяване към банковия съюз може да се осъществи посредством механизма на тясно сътрудничество с ЕЦБ и при изпълнението на определени правила и изисквания.

Втората дисертационна цел е актуална поради следните **причини**:

- Възможността за участие на държавите членки извън еврозоната е на доброволна основа, а не е задължително, както това е задължително за държавите членки от еврозоната. В тази връзка е необходим детайлен анализ на перспективите за подобно участие в банковия съюз, преди да бъде взето решение за него.
- В случай, че държава членка извън еврозоната вземе решение да кандидатства за участие в Единния надзорен механизъм посредством правилата на тясното сътрудничество и това участие бъде одобрено, страната ще следва да участва напълно и във всички останали елементи на банковия съюз, в т.ч. в Единния механизъм по реструктуриране, както и в Единната схема за гарантиране на влоговете в банките, в случай, че тя бъде приета.
- Постигането на споразумение за по-ранно участие в банковия съюз на държава членка извън еврозоната е един многостранен процес, в който отношение взимат не само въпросната държава, но и държавите членки на еврозоната. Ключово отношение има и Европейската централна банка, която следва да одобри включването на въпросната държава в механизъм на тясно сътрудничество.
- При преценката на това дали държава членка извън еврозоната да се присъедини към банковия съюз следва да се анализират множество ползи, недостатъци и предизвикателства, които се променят във времето, а също така имат и различна тежест и важност при взимането на съответно решение. Тези ползи, недостатъци и предизвикателства имат също така различни нюанси за различните държави членки извън еврозоната, което е породено от разликите в структурата на банковите системи на тези държави, икономическото и политическото им развитие.
- По-ранното присъединяване към банковия съюз, преди приемането на единната валута, е един политически въпрос, който следва да отчита както вътрешнополитическите нагласи в съответната държава членка на ЕС извън еврозоната, потенциалното по-ранно участие на другите държави членки извън еврозоната, а така също и политическите нагласи във водещи държави членки на ЕС и институциите на ЕС.
- Въпросът за по-ранно участие в банковия съюз е особено актуален за България, в която проблемите в банковия сектор от втората половина на 2014 г. промениха рязко позицията на страната, която първоначално се въздържаше от желание за

по-ранно кандидатстване, но в следствие политическото решение бе насочено към ускоряване на подготовката за участие в банковия съюз.

За реализиране на целта се решават **следните изследователски задачи:**

Първо, да се анализира правната рамка на участието в банковия съюз за държавите членки извън еврозоната. Проследяват се основните разпоредби и правила, които разглеждат въпроса с участието на държавите членки извън еврозоната в банковия съюз, процедурата за кандидатстване, както и проблемът с липсата на пълна равнопоставеност между участващи в банковия съюз държави членки от еврозоната и извън нея.

Второ, да се открият предимствата, недостатъците и предизвикателствата от участието в банковия съюз за държавите членки извън еврозоната. Изследвани са богат набор от предимства, недостатъци и предизвикателства, които са застъпени както в научната литература, така и в официални документи на институции на ЕС и държави членки на ЕС.

Трето, да се представят и анализират позициите на държавите членки извън еврозоната относно тяхното по-ранно участие в банковия съюз. В настоящия момент от 28 държави членки на ЕС 9 държави членки са извън еврозоната. Тези държави са много различни по своя характер, състояние и размер на банковата система, както и по желанието си да се присъединят или не по-рано към банковия съюз. Анализирането на техните позиции предоставя допълнително светлина къде се намира България в процеса на подготовка за участие в банковия съюз.

Четвърто, да се изследва детайлно позицията на България относно по-ранно участие в банковия съюз, преди приемането на еврото. Това изследване е условно разделено на два периода. Първият период е от 2012 г., когато започна изграждането на банковия съюз, до средата на 2014 г., когато в страната избухнаха проблеми в някои от банките. Вторият период е от средата на 2014 г. до декември 2015 г., до когато е актуално и настоящото изследване.

Пето, да се анализира обстойно потенциалното по-ранно участие на България в банковия съюз преди приемането на еврото. Изследваните вече ползи, недостатъци и предизвикателства се представят в светлината на една потенциална кандидатура на България за участие в банковия съюз. Определят се тегла на тези ползи, недостатъци и предизвикателства, които се представят в една своеобразна матрица. На базата на нея се извличат редица основни изводи, въз основа на които надделява становището на автора, че за страната е препоръчително сравнително бързото присъединяване към банковия съюз и въвеждането на един своеобразен банков борд.

При реализиране на втората цел на изследването са използвани различни **методи**. В началото е използван метода на сравнителноправния анализ на правилата и процедурите, които са свързани с евентуално по-ранно участие в банковия съюз преди приемането на еврото. В основата на изследването и изпълнението на тази цел е финансово-икономическият сравнителен анализ, който предоставя възможност за анализирането на ползите, недостатъците и предизвикателствата за България от подобно по-ранно участие в банковия съюз. Използването на иконометрични методи при наличието на толкова фактори и показатели, които имат различна тежест и значение, не е подходящо за подобно изследване. Анализите и методите на Международния валутен фонд⁶ и чешкото правителство⁷ при изследването на тази проблематика отново се базират на подобен финансово-икономически сравнителен анализ, независимо че са структурирани по различен начин и стигат до различни изводи.

Структура на дисертационното изследване и изводи

1. Първа глава е посветена на теоретичните основи при изграждането на банков съюз в ЕС. Имайки предвид, че изграждането на банкови съюзи е една сравнително по-нова концепция, отколкото например създаването на парични съюзи, проследяването на теоретичните основи в тази посока е предизвикателна задача. Следва да се отбележи, че за създаването на банков съюз в ЕС се заговори съвсем отскоро, като първите преки споменавания на това понятие датират от 2011-2012 г. Представителите на основните институции, които имат пряко отношение към банковия съюз, а именно председателите на Европейската комисия и Европейската централна банка, за пръв път анонсират идеята за създаване на подобен съюз в средата на 2012 г., малко след което се появяват и първите законодателни предложения за изграждането на този съюз.

В първия раздел на тази глава се разглежда разположението на банковия съюз в архитектурата на Икономическия и паричен съюз. Този анализ помага по-добре да се позиционира мястото и значението на банковия съюз в доизграждането на Икономическия и паричен съюз. В допълнение, банковият съюз е поставен в центъра на изграждането на един по-всеобхватен финансов съюз, който следва да бъде

⁶ International Monetary Fund (2015), "Opting for the Banking Union Before Euro Adoption", Paper within selection issues publication: "Central and Eastern Europe: New Members States (NMS) Policy Forum, 2014", Washington, April 2015.

⁷ Government of the Czech Republic (2015), "Impact Study of Participation or Non-participation of the Czech Republic in the Banking Union", Summary Report, prepared by the Ministry of Finance of the Czech Republic in cooperation with the Ministry of Foreign Affairs of the Czech Republic, the Office of the Government of the Czech Republic and the Czech National Bank, Discussed by the Government of the Czech Republic on Monday, 9 February 2015.

неразделна част от реформите за постигане на завършен Икономически и паричен съюз.⁸

Втората част от първата глава е посветена на теоретичните концепции във връзка с изграждането на банков съюз. Първоначално е анализирана теорията за оптималните валутни зони, тъй като това е една от основополагащите теории за изграждането на Икономическия и паричен съюз в ЕС. Концепцията за банковия съюз е сравнително нова, включително поради факта, че един от неговите основни елементи, а именно процедурите за реструктуриране, които са съставна характеристика на Единния механизъм за реструктуриране, също са сравнително нови като концепция, поне във вида, в който са въведени в правото на ЕС през 2014 г. В литературата много често въпросите за създаването на банков и финансов съюз се обвързват и с дискусиите за изграждането на по-интегриран фискален съюз между държавите членки от еврозоната. Една от най-застъпените теоретични концепции във връзка със създаването на банковия съюз е относно необходимостта от прекъсването на порочния кръг между състоянието на банковата система и публичните финанси (в т.ч. и на държавните дългове).

В третия раздел на първа глава са представени накратко основните стълбове на банковия съюз. Направена е също кратка ретроспекция за етапа на развитието на всеки един от тези стълбове. На четвърто място при анализа на теоретичните концепции е посочена необходимостта от създаване на обща предпазна мрежа в банковия съюз (safety net), която да обхваща както мерките и фондовете по реструктурирането на кредитните институции, така и мерките и средствата в областта на гарантирането на влоговете в банките. Представени са също основните принципи на подобна предпазна мрежа за реструктуриране и гарантиране на влоговете в банките на наднационално ниво.⁹ Специално място в тази теоретична глава е отделено на нуждата банковия съюз да бъде подкрепен при необходимост от предварително дефинирани и изградени фискални предпазни механизми.

В последния раздел на първата глава е анализиран и още един важен теоретичен въпрос, а именно за връзката между банковия и фискалния съюз. Представени са както споровете за това дали двата съюза следва да се изградят едновременно или последователно, както и това какви са основните идеи и инструменти, които се планират за изграждането на фискалния съюз в рамките на Икономическия и паричен съюз.

⁸ Виж например доклада на петимата председатели на институции на ЕС: European Commission (2015), Five Presidents' Report sets out plan for strengthening Europe's Economic and Monetary Union as of 1 July 2015, Press Release, Brussels, 22 June 2015.

⁹ Представянето на тези основни принципи е базирано на следното изследване: Dirk Schoenmaker and Daniel Gros (2012), "A European Deposit Insurance and Resolution Fund. An Update", Duisenberg School of Finance, DSF Policy Paper Series No. 26, September 2012.

2. Втора глава е също посветена на някои теоретични концепции, като в нея са включени и фактологични елементи. Тя има за цел да очертае основните предпоставки за изграждането на банковия съюз и да представи поетапното му развитие. Съществено внимание в първия раздел от главата е обърнато на основните предпоставки за изграждането на банковия съюз, в т.ч. ефектите от световната глобална икономическа и финансова криза.

Във втория раздел от главата са представени някои съществени статистически данни за банковия сектор и публичните финанси в ЕС, с цел да се очертаят още по-добре предпоставките и значението от създаването на банковия съюз. На първо място са цитирани данни за разходите от финансовата криза за периода 2007–2010 г. За да се анализира мястото на банковия сектор във финансовия сектор на ЕС и неговото значение за реалния сектор, са представени и данните за размера и концентрацията в банковите сектори, както и данните за активите на банковите системи в държавите членки на ЕС и някои други данни.

В третия раздел на главата е описано поетапното развитие на идеята за създаването на банковия съюз. Първоначално това понятие започва да се използва само в академичните среди и някои научни трудове. Много скоро след това, през 2012 г. към необходимостта от изграждане на банков съюз започват да реферират и представителите на институциите на ЕС. Не закъсняват и първите стратегически документи и законодателни предложения, които очертават стъпките за изграждането на банковия съюз и неговите най-важни правни норми и принципи.

Изграждането на банковия съюз в ЕС е един напреднал етап в реформирането на финансовата му система. Независимо от това, той не е последната стъпка от нейното реформиране, като през последните години ЕС предприе и редица други промени и инициативи в тази сфера. В четвъртия раздел на главата са представени някои от тези реформи.

3. Трета глава е посветена на първия стълб на банковия съюз, а именно на изграждането на Единния надзорен механизъм. Това е и хронологически първия стълб, който се създава на база на законодателни предложения на Европейската комисия. В първия раздел на тази глава се описва същността и значението на Единния надзорен механизъм. Представено е също Съобщението на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно пътната карта за създаване на банков съюз.¹⁰ Като някои от основните последици от създаването на Единния надзорен механизъм са очертани следните явления: засилване на финансовата интеграция, цялостно подобряване на надзора над кредитните институции в банковия съюз, подобряване на надзора на презграничните банкови групи, осигуряване на по-голяма консистентност на

¹⁰ Виж: Европейска комисия (2012), Съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно пътната карта за създаване на банков съюз, COM(2012) 510 окончателен, 12 септември 2012 г.

надзорните практики, избягване на нарушаване на конкуренцията и обединяване на надзорната информация.

Във втория раздел на главата за Единния надзорен механизъм е направено разграничението между „по-значими“ и „по-малко значими“ кредитни институции, като е обърнато внимание, че това разграничение е сравнително условно, тъй като в определена ситуация дори и по-малка по размер кредитна институция може да се окаже със системно значение за даден финансов сектор.

В третия раздел са описани основните правомощия на ЕЦБ в рамките на Единния надзорен механизъм като по-специално внимание е обърнато на нейните правомощия за пряк надзор над значимите кредитни институции. Представен е също и броят на значимите банки по държави членки, върху които банки ЕЦБ извършва пряк надзор. След това последователно са анализирани останалите правомощия на ЕЦБ. След описването на правомощията на ЕЦБ, четвъртият раздел се фокусира върху анализа на правомощията, които остават в компетенциите на националните надзорни органи на участващите в банковия съюз държави членки.

Следващият пети раздел логически описва надзорната архитектура на Единния надзорен механизъм, като разделението между правомощията на ЕЦБ и националните надзорни органи е представено и в таблична форма. Анализирани е също така схемата и са разгледани връзките и взаимодействието между Европейската централна банка, националните надзорни (компетентни) органи и институциите в рамките на Европейската система за финансов надзор.

В шестия раздел са посочени основните принципи, на които е базирано изграждането на Единния надзорен механизъм. Тези принципи са разписани в регламента, с който са възложени на Европейската централна банка конкретни задачи относно практиките, свързани с пруденциалния надзор.¹¹

В седмия раздел на главата за Единния надзорен механизъм са представени измененията в регламента за Европейския банков орган.¹² Тези изменения също са част от пакета от мерки, с които се въвежда първия стълб за създаването на банковия съюз и придружават приемането на регламента за възлагането на Европейската централна банка на конкретни задачи относно практиките, свързани с пруденциалния надзор.

¹¹ Регламент (ЕС) № 1024/2013 на Съвета от 15 октомври 2013 г. за възлагане на Европейската централна банка на конкретни задачи относно политиките, свързани с пруденциалния надзор над кредитните институции, ОВ L 287, 29.10.2013 г.

¹² Регламент (ЕС) № 1022/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2013 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 1093/2010 за създаване на Европейски надзорен орган (Европейски банков орган) във връзка с предоставянето на конкретни задачи на Европейската централна банка съгласно Регламент (ЕС) № 1024/2013, ОВ L 287, 29.10.2013 г.

В последния осми раздел на тази глава е направена кратка ретроспекция на подготовката за въвеждане на Единния надзорен механизъм. Описана е цялостната оценка на активите на банките от еврозоната, както и стрес-тестовите, които бяха реализирани преди стартирането на Единния надзорен механизъм. Посочени са някои от най-съществените резултати от проведената цялостна оценка на банковия сектор в еврозоната. Представени са както тримесечните доклади на ЕЦБ преди началото на функционирането на Единния надзорен механизъм, така и основните стъпки при подготовката за надзорна дейност от страна на ЕЦБ.

4. Четвърта глава има за цел да анализира създаването на втория основен стълб в банковия съюз, а именно Единният механизъм за реструктуриране. В първия раздел са представени някои по-обща, теоретични въпроси, които имат отношение към механизмите за реструктуриране. С цел разбирането на понятието реструктуриране, са посочени основните дефиниции, с които то може да бъде определено, включително определението, което е залегнало в новата правна рамка на ЕС. След това са илюстрирани и анализирани различните етапи на регулиране на финансовите институции, които могат да изпаднат в затруднение.

Преди да се разгледат основните положения относно създаването на Единния механизъм за реструктуриране, който на този етап се отнася основно за държавите членки от еврозоната, във втория раздел на главата е описана детайлно новата хармонизирана нормативна рамка по реструктурирането, която се отнася до всички държави членки от ЕС-28 и до целия вътрешен пазар. Акцентът е поставен на Директива 2014/59/ЕС за създаване на рамка за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници (директива за възстановяване и реструктуриране)¹³, която е известна още като директивата за управление на кризи. Приемането на тази директива и нейното ефективно въвеждане е един от най-съществените елементи на реформата на финансовата система в ЕС след началото на икономическата и финансова криза през 2007-2008 г. В този втори раздел са анализирани редица въпроси, свързани с директивата за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници, а именно: предметът и обхватът на директивата; изборът на национален орган по реструктурирането; изготвянето и оценяването на планове за възстановяване; изготвянето и приемането на планове за реструктуриране; правилата по отношение на етапа на ранна намеса, включително възможността за назначаване на временен управител; условията за реструктуриране на финансова институция; възможностите за назначаване на извънреден управител в етапа на реструктуриране; инструментите за реструктуриране; правомощията за реструктуриране; определянето на

¹³ Директива 2014/59/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. за създаване на рамка за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници и за изменение на Директива 82/891/ЕИО на Съвета и директиви 2001/24/ЕО, 2002/47/ЕО, 2004/25/ЕО, 2005/56/ЕО, 2007/36/ЕО, 2011/35/ЕС, 2012/30/ЕС и 2013/36/ЕС и на регламенти (ЕС) № 1093/2010 и (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета, ОВ L 173, 12.06.2014 г.

процедурните задължения при реструктуриране на финансови институции; както и други разпоредби и изисквания на директивата. По-специално внимание е отделено на избора на национален орган по реструктуриране, тъй като директивата предоставя широк и разнообразен списък от опции на национални институции, които могат да изпълняват тези функции. В този втори раздел е направено също така разграничение между плановете за възстановяване, които се изготвят от финансовите институции и плановете за реструктуриране, които се изработват от органите по реструктуриране. Друго интересно сравнение в този раздел е това между временния управител в етапа на ранна намеса и извънредния управител, който може да бъде назначен в етапа на реструктуриране.

Националните механизми на реструктуриране, освен от органи по реструктуриране и процедурни правила, се състоят също така и от национални фондове за реструктуриране, средствата в които се събират от банките. В третия раздел на четвърта глава са представени националните фондове за реструктуриране и останалите два елемента на Европейската система от национални фондове: възможността за заемане на средства между националните фондове и съвместното използване на национални фондове за финансиране в случай на реструктуриране на група. В този раздел са анализирани също правомощията за събиране на предварителни вноски и на извънредни последващи вноски от банките, както и за акумулиране на алтернативни средства за финансиране.

В четвъртия раздел на тази глава е обърнато по-детайлно внимание на самия Единен механизъм за реструктуриране¹⁴, който представлява втория стълб на банковия съюз. Направен и кратък паралел с първия стълб, а именно с Единния надзорен механизъм. Вторият стълб на банковия съюз влиза в сила от 1 януари 2016 г. При анализа на Единния механизъм за реструктуриране акцентът е поставен върху следните подтеми: обосновката на причините за изграждането на Единния механизъм за реструктуриране; предметът, обхватът и принципите на Единния механизъм за реструктуриране; разпределението на задачите в рамките на Единния механизъм за реструктуриране; процедурата за реструктуриране от Единния съвет по реструктуриране; специалните разпоредби и процедурни правила в Единния механизъм за реструктуриране; инструментите за реструктуриране в този механизъм; инструментът за споделяне на загуби (bail-in); институционалната рамка на Единния съвет по реструктуриране; бюджетът на Единния съвет по реструктуриране; както и критиките към Единния механизъм за реструктуриране.

Подобно на националните механизми за реструктуриране, Единният механизъм за реструктуриране също се характеризира с изграждането на специализиран фонд от

¹⁴ Регламент (ЕС) № 806/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 15 юли 2014 г. за установяването на еднообразни правила и еднообразна процедура за реструктурирането на кредитни институции и някои инвестиционни посредници в рамките на Единния механизъм за реструктуриране и Единния фонд за реструктуриране и за изменение на Регламент (ЕС) № 1093/2010, ОВ L 225, 30.07.2014 г.

вноските на банковите институции. Това е Единният фонд за реструктуриране. Поради спецификата на правото на ЕС, разпоредбите за този Единен фонд бяха договорени в два отделни нормативни акта - регламентът за Единния механизъм за реструктуриране и междуправителственото Споразумение относно прехвърлянето и взаимното използване на вноски в Единния фонд за реструктуриране.¹⁵ Правилата и процедурите на Европейския съюз за реструктуриране са тясно обвързани и с правилата за държавни помощи, поради което последният въпрос е разгледан в раздел шести на главата за Единния механизъм за реструктуриране.

5. Пета глава е посветена на следващия елемент от банковия съюз, а именно изграждането на Единната схема за гарантиране на влоговете в банките. Това е и стълбът на банковия съюз, който започва най-късно своето изграждане и който и към настоящия момент не е завършен. В началото на създаването на банковия съюз се очакваше, че този стълб ще се изгражда едва ли не успоредно с останалите стълбове от банковия съюз. Много скоро след това, главно поради несъгласието на такива държави членки като Германия например, дискусиите по формирането на този стълб бяха отложени във времето.

Първият раздел на глава пета разглежда официалните изявления и документи, които се представят или публикуват от институциите на ЕС или техни представители и които се отнасят до създаването на Единната схема за гарантиране на влоговете в банките. Първоначалните документи на институциите на ЕС открояват създаването на Единната схема за гарантиране на влоговете в банките като един от основните стълбове на банковия съюз, които следва да бъдат създавани. В следствие този въпрос „се пропуска“ от официалните институции на ЕС дори и в неговите стратегически документи, за да се появи отново през средата на 2015 г., а в края на 2015 г. да се публикува и самото законодателно предложение на Европейската комисия.

Вторият раздел на главата анализира развитието на хармонизираните правила на ниво ЕС относно националните схеми за гарантиране на влоговете в банките. Обяснява се и теоретично значението на гарантирането на влоговете в банките за стабилността на финансовата система и защитата на вложителите, както и баланса на целите, които си поставя правната рамка в този сектор.

В третия раздел е проследен дебатът в научните и финансовите среди относно необходимостта от създаването на Единна схема за гарантиране на влоговете в банките. В текста е направена ретроспекция на някои от основните научни трудове, които са фокусирани върху предимствата и предизвикателствата пред създаването на Единната схема за гарантиране на влоговете в банките, повечето от които са публикувани преди отправянето на законодателното предложение на Европейската

¹⁵ Виж: European Commission (2014), “Commissioner Barnier welcomes the Signature of the Intergovernmental Agreement (IGA) on the Single Resolution Fund”, Statement, Brussels, 21.05.2014.

комисия от ноември 2015 г. Прави впечатление, че много от идеите, които са предложени от научните среди са възприети и в самото законодателно предложение на Европейската комисия. В последния раздел от тази глава се анализира развитието на законодателството и неговото прилагане в България в областта на гарантирането на влоговете в банките.¹⁶

6. Шеста глава е посветена на Единния наръчник за регулиране на банковите услуги. Някои от елементите на Единния наръчник вече бяха посочени по-горе, като например директивата за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници и директивата за актуализирането на правилата относно националните схеми за гарантиране на влоговете в банките. Поради това в този раздел се поставя акцент на други два важни елемента на Единния наръчник за регулиране на банковите услуги, а именно:

- актуализирането на капиталовите и други изисквания по отношение на кредитните институции и инвестиционните посредници и
- дейността и правилата, които се одобряват или разработват от Европейския банков орган

В някои разработки и документи Единният наръчник за регулиране на банков услуги се разглежда по-тясно, само в частта за правилата от Европейския банков орган и капиталовите изисквания, но в изследването си авторът възприема по-широкия подход и обхват за неговото анализиране.

В първия раздел на главата за Единния наръчник са представени капиталовите и други изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници. Той от своя страна е разделен на три подраздела. В първия от тях е направена кратка ретроспекция и преглед на развитието на пруденциалните изисквания в ЕС от създаването на Европейските общности до днес. Във втория подраздел е обърнато по-специално внимание на Директива 2013/36/ЕС относно достъпа до осъществяването на дейност от кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции и инвестиционните посредници.¹⁷ Обхватът на тази директива се отнася до следните области: достъпът до осъществяването на дейност от кредитните институции и инвестиционните посредници; надзорните правомощия и инструменти на компетентните органи; пруденциалният надзор върху институциите от страна на

¹⁶ В този последен раздел от глава пета са представени последователно законите на национално ниво, които се приемат в тази сфера, както и постепенното повишаване на нивото на гарантирания размер на влоговете в страната. Специално внимание е обърнато на функциите и задачите на Фонда за гарантиране на влоговете в банките. Представен е накратко и Законът за банковата несъстоятелност, както и развитието на процедурата за нарушение срещу България във връзка с достъпа на гарантираните вложители до техните депозити в „Корпоративна търговска банка“ АД, които бяха блокирани повече от 5 месеца.

¹⁷ Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно достъпа до осъществяването на дейност от кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции и инвестиционните посредници за изменение на Директива 2002/87/ЕО и за отмяна на директиви 2006/48/ЕО и 2006/49/ЕО, ОВ L 176, 27.06.2013 г.

компетентните органи; изискванията за оповестяване на информация от страна на компетентните органи в областта на пруденциалното регулиране и пруденциалния надзор върху институциите и други.

В третия подраздел относно представянето на капиталовите и други изисквания за кредитните институции е анализирана правната рамка, която се създава с Регламент (ЕС) № 575/2013 относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници. Обхватът на Регламент (ЕС) № 575/2013 за кредитните институции и инвестиционните посредници определя, че той се отнася до установяването на единни правила във връзка с общите пруденциални изисквания, които финансовите институции трябва да спазват.¹⁸ Най-важните изменения и нововъведения в новата рамка са обобщени в анализа в следните шест области: подобряване на качеството на капитала; увеличаване на количествените изисквания за капитала; засилване на изискванията за управление на кредитния риск от контрагента; въвеждане на изискване за отчетност на коефициента на ливъридж; въвеждане на изискване за отношение на ликвидното покритие и въвеждане на изискване за отношение на нетното стабилно финансиране.

Във втория раздел на шеста глава за Единния наръчник за банкови услуги е разгледана правната рамка за създаването и функционирането на Европейския банков орган, тъй като тази рамка се смята за един от най-важните съставни елементи на Единния наръчник за банкови услуги. Европейският банков орган започва да функционира от 1 януари 2011 г., като неговата правна база е Регламент (ЕС) № 1093/2010 от 24 ноември 2010 година за неговото създаване¹⁹. В този втори раздел на шеста глава е представено и актуалното състояние на Европейската система за финансов надзор, както и етапите, през които е преминало нейното утвърждаване във финансовия сектор на ЕС.

7. Седма глава анализира възможността за участие в банковия съюз и за държави членки извън еврозоната. В първия раздел на тази заключителна глава е представена правната рамка за присъединяване към банковия съюз за държава членка извън еврозоната посредством механизма на тясното сътрудничество. Първоначално е обърнато внимание на разпоредбите в Регламента на Съвета за възлагане на Европейската централна банка на конкретни задачи относно практиките, свързани с

¹⁸ Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012, ОВ L 176, 27.06.2013 г.

¹⁹ Виж: Регламент (ЕС) № 1093/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 година за създаване на Европейски надзорен орган (Европейски банков орган), за изменение на Решение № 716/2009/ЕО и за отмяна на Решение 2009/78/ЕО на Комисията, ОВ L 331, 15.12.2010 г., както и неговият изменителен регламент, който бе приет при изграждането на Единния надзорен механизъм – Регламент (ЕС) № 1022/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2013 година за изменение на Регламент (ЕС) № 1093/2010 за създаване на Европейски надзорен орган (Европейски банков орган) във връзка с предоставянето на конкретни задачи на Европейската централна банка съгласно Регламент (ЕС) № 1024/2013, ОВ L 287, 29.10.2013 г.

пруденциалния надзор на кредитните институции. В детайли е разгледано и Решение на ЕЦБ от 31 януари 2014 г. относно тясното сътрудничество с националните компетентни органи на участващите държави членки, чиято парична единица не е еврото²⁰. След това е представена правната рамка в тази сфера в регламента за Единния механизъм по реструктуриране и в междуправителственото Споразумение относно прехвърлянето и взаимното използване на вноски в Единния фонд за реструктуриране. Накрая са анализирани и правилата в тази област в предложението за регламент за създаването на Единната схема за гарантиране на влоговете в банките.

Необходимо е да бъде отбелязано, че присъединяването към банковия съюз не е свързано само с предимства и ползи за държавите членки от еврозоната, но то води със себе си и до редица недостатъци и предизвикателства. Вторият раздел на заключителната глава прави детайлен анализ на предимствата, недостатъците и предизвикателствата от участието в банковия съюз за държавите членки извън еврозоната. Тези предимства, недостатъци и предизвикателства не са валидни в еднаква степен за всички държави членки извън еврозоната. Например, за тези страни, които притежават по-интегрирани банков сектори с банковите сектори от държавите членки от еврозоната, е много по-рационално да се присъединят към банковия съюз. Разгледаните в тази глава предимства, недостатъци и предизвикателства имат ключово значение и за последната част от анализа, където се прави оценка за това, доколко е оптимално на този етап България да се присъединява към банковия съюз преди да приеме единната европейска валута.

В третия раздел са представени позициите на държавите членки извън еврозоната относно тяхното участие в банковия съюз. Тези позиции силно се различават една от друга, като в едната крайност е Великобритания, която твърдо е заявила, че няма намерение да се присъединява към банковия съюз, а от другата страна са държави като Дания, Румъния и България, които са обявили, че възнамеряват сравнително скоро да подадат молба за присъединяване към банковия съюз.

В предпоследния раздел е направено изследване на развитието на позицията на България за участие в банковия съюз преди приемането на единната валута. Разглеждането на тази позиция е разделено на два периода, тъй като в рамките на тях институциите в страната застъпват различен подход спрямо участието ни в този съюз. Първият период е от началото на дискусиите за изграждане на банков съюз от средата на 2012 г. до средата на 2014 г., когато възникват сериозни проблеми в определени банки в страната. Вторият период е от средата на 2014 г. до декември 2015 г., т.е. след възникването на проблеми в определени банки и необходимостта от предприемане на спешни мерки за преодоляването на ситуацията, включително осигуряването на ликвидна подкрепа за банковия сектор и преминаването към специален надзор от

²⁰ Виж: Решение на Европейската централна банка от 31 януари 2014 г. относно тясното сътрудничество с националните компетентни органи на участващите държави членки, чиято парична единица не е еврото (ЕЦБ/2014/5), (2014/434/ЕС).

страна на БНБ по отношение на „Корпоративна търговска банка“ АД и „Креди агривол“ (банка „Виктория“).

В последния раздел е направен детайлен анализ на ползите, недостатъците и предизвикателствата за България от по-ранно участие в банковия съюз, преди приемането на единната валута. Анализът се основава на идентифицираните вече предимства, недостатъци и предизвикателства от участие в банковия съюз преди присъединяване към еврозоната. За всички тях се анализира релевантността им за България, като изследването се базира на конкретните икономически и финансови данни за страната, на съответните характеристики за банковия сектор, както и на икономическото и политическото състояние през последните години и перспективите за бъдещо развитие. За всяко предимство, недостатък или предизвикателство се определя тежест с оценка относно значението на съответния показател за решението на страната да се кандидатира и да заяви официално желанието си да се присъедини към банковия съюз. На база на тези оценки и тегла се създава една своеобразна матрица, която подпомага по-лесно да се позиционира България, както и да бъдат изведени основни изводи.

Основните изводи, до които достига настоящото изследване са:

- Създаването на банковия съюз за държавите членки от еврозоната е силно наложително. Последната икономическа и финансова криза, започнала през 2007-2008 г., още по-ясно показва необходимостта от неговото израждане. Налице са много предпоставки, които подпомогнаха неговото създаване, като една от основните е желанието на европейските лидери да се премахне порочният кръг между състоянието на банковите системи и на публичните финанси и нуждата банковия сектор да поеме по-ясно съдбата на отделните банкови институции в затруднение.
- Изграждането на банковия съюз е една съществена част от още по-голям проект за реформи, свързан със завършването на Икономическия и паричен съюз, като то има пряко отношение и връзка с идеите за създаване и на фискален съюз между държавите членки от еврозоната. Незавършеният характер на архитектурата на Икономическия и паричен съюз налага провеждането на тази реформа. Нейното развитие обаче създава едно съществено предизвикателство, а именно все по-ясното разделяне на Европа на две скорости.
- Решението за по-ранно присъединяване на държави членки извън еврозоната към банковия съюз е едно сложно решение, което следва да отчита редица предимства, недостатъци и предизвикателства. В допълнение, тези предимства, недостатъци и предизвикателства са различни за отделните държави членки извън еврозоната, като тези различия се обуславят от нееднаквите характеристики на съответните банкови сектори или икономическото им развитие.
- Решението за по-ранно присъединяване към банковия съюз, неговото отлагане или отхвърляне е едно по-скоро политическо решение. Възможно е малък на

брой предимства или недостатъци да имат преобладаващо значение при определянето на едно или друго политическо решение.

- Основен извод от изследването е, че към настоящия момент за България е по-подходящо към валутния борд и законодателния борд да се добави и нейното присъединяване в банковия съюз, което би представлявало за страната участие в един своеобразен банков борд.

В научния труд са включени и две приложения. Първото приложение представя всички значимите кредитни институции, които са под директния надзор от Европейската централна банка. Второто приложение проследява хронологично развитието на банковото законодателство в Европейския съюз.

Библиографията съдържа богат набор от 350 източници, които обхващат както научни изследвания от български и чуждестранни автори, така също и официални документи на институциите на ЕС и българските институции, изказвания на водещи политически лидери, основните актове на ЕС в областта на банковия съюз, интернет източници и други.

Справка за приносите в дисертационния труд

1. Осъществен е анализ на *теоретичните концепции за създаването на банковия съюз*, въз основа на който се доказва, че банковият съюз е една нова концепция, която се превръща в неразделна част от един много по-амбициозен и всеобхватен проект – завършването на Икономическия и паричен съюз. Реализирано е изследване на връзката между банковия съюз и останалите елементи на доизграждането на Икономическия и паричен съюз, в т.ч. проучена е взаимовръзката между създаването на банковия съюз и фискалния съюз в ЕС.
2. Проведено е изследване на *предпоставките, които са довели до изграждането на банковия съюз*. В анализа съществено внимание е обърнато на една от най-често цитираните причини за изграждането на банков съюз, а именно необходимостта от премахването на порочния кръг между състоянието на банковите системи и публичните финанси. Изследвани са и всички други основни предпоставки за изграждането на банковия съюз. Проведеното изследване на предпоставките отвежда до аналитичната оценка, че след кризата от 2007-2008 г. значително се увеличават предпоставките за създаване на банковия съюз, като негово значение е особено важно за ефективното функциониране на еврозоната.
3. Детайлно са проследени особеностите на *всеки един от отделните стълбове на банковия съюз*: Единният надзорен механизъм, Единният механизъм за реструктуриране, Единната схема за гарантиране на влоговете в банките и Единният наръчник за банков услуги като са изяснени взаимовръзките между тях. В българската литература, а доколкото е известно на автора на настоящото изследване, в световната литература също няма толкова подробно детайлно представяне, изследване и анализиране на отделните елементи на банковия съюз като цялостен институционално-функционален механизъм.
4. Извършено е изследване в дълбочина на въпросите, които се отнасят до потенциалното *участие в банковия съюз на държавите членки извън еврозоната*. Направено е проучване на правната рамка за потенциалното участие на държавите членки извън еврозоната в банковия съюз, като се очертани и основните позиции на настоящите девет държави членки на ЕС извън еврозоната. Осъществен е анализ на предимствата, недостатъците и предизвикателствата, които са свързани с участие в банковия съюз преди приемането на единната европейска валута и присъединяване към еврозоната. Извършеното проучване отведе до извода, че няма единно решение за по-ранно участие на всички държави членки извън еврозоната, като решението за всяка отделна държава зависи не само от икономически и финансови фактори, но и от политическите и обществени нагласи в съответните държави.
5. Проведено е изследване на *конкретните ползи, недостатъци и предизвикателства за България от по-ранно присъединяване към банковия съюз*, преди приемането на единната европейска валута и членството в

еврозоната. Изследването се базира на конкретните данни за българската икономика и финансовия сектор, както и на развитията на политическо, икономическо и финансово равнище в страната. Резултатът от проучването отвежда до експертната оценка, че за България е препоръчително да възприеме подход за по-ранно присъединяване към банковия съюз, преди приемането на единната европейска валута, като към валутния и законодателния борд прибави прилагането и на един своеобразен банков борд.

Публикации по темата на дисертационния труд

МОНОГРАФИИ

1. Симеонов, К. (2015), „Създаване на банков съюз в ЕС“, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 2015, стр. 1-620.
2. Симеонов, К. (2014), „Регулиране на финансовите пазари в Европейския съюз“, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 2014, стр. 1-780.

УЧЕБНИЦИ

3. Георгиева, Е. И К. Симеонов (2014), „Европейска интеграция“, Учебник за дистанционно обучение, автор на Глава VI „Вътрешен пазар на Европейския съюз“, Глава VII - §1 „Обща конкурентна политика“ и §3 „Обща търговска политика“, Глава VIII - §4 „Поетапно интегриране на новите държави-членки на Европейския съюз в Икономическия и валутен съюз“ и Глава IX „България и Европейския съюз“, Университет за национално и световно стопанство, Център за дистанционно обучение, стр. 1-175.
4. Георгиева, Е. и К. Симеонов (2008), учебник по “Европейска интеграция”, второ преработено и допълнено издание, автор на Глава V „Право на Европейския съюз”, Глава VI „Вътрешният пазар на Европейския съюз”; Глава VII § 1 “Обща конкурентна политика”, § 4 “Обща търговска политика”, и § 8 “Обща политика в областта на Информационното общество”; Глава VIII „Политика за сближаване и структурни фондове на Европейския съюз”, Глава IX, § 4 “Предимства и предизвикателства от изграждането на икономическия и валутен съюз”, § 5 “Поетапно интегриране на държавите-кандидатки в Икономическия и валутен съюз”, и § 6 “Перспективите пред България за членство в Икономическия и валутен съюз”; Глава X “Подготовка на България за членство в Европейския съюз” и Глава XI „България в условията на членство в Европейския съюз”, издателска къща „Минерва”, гр. София, 2008 г., стр. 1-363.

СТАТИИ И ДРУГИ ПУБЛИКАЦИИ

5. Симеонов, К. (2015), „Банковият съюз и съюзът на капиталовите пазари – два неочаквано различни подхода“, сборник от доклади от втората международна конференция на Катедра „Европеистика“ на тема: „Европейският съюз – нов старт?“, СУ „Св. Климент Охридски“ и Фондация „Ханс Зайдел“, издателство „Минерва“, София, стр. 9-24.

6. Симеонов, К. (2015), „Участие в банковия съюз на държавите членки извън еврозоната“, Юбилеен сборник „15 години Катедра „Европеистика“, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, библиотека „Европейски изследвания, София, 2015, стр. 29-55.
7. Симеонов, К. (2015), „Банковият съюз в ЕС и държавите членки извън еврозоната“, Предстоящи предизвикателства пред българската икономика, произтичащи от членството на страната в Европейския съюз – Десето издание от поредицата „Конкурентоспособност на българската икономика“, Институт за икономическа политика, София, 2015 г., стр. 8-33.
8. Симеонов, К. (2015), „Разпределение на правомощията в Единния надзорен механизъм“, сборник от доклади от годишната научна конференция на катедра „Международни икономически отношения и бизнес“ на тема „Членството на България в Европейския съюз: седем години по-късно“, проведена на 3 октомври 2014 г., Университет за национално и световно стопанство, стр. 16-27.
9. Симеонов, К. (2014), „Алтернативно разрешаване на потребителски спорове във финансовия сектор“, Материали от информационна конференция на Министерство на финансите „Защитата на потребителите на финансови услуги: Предизвикателства и перспективи пред България, произтичащи от правната рамка на ЕС“, конференция, в рамките на Комуникационната стратегия на Република България за Европейския съюз за 2014 г., стр. 93-112.
10. Симеонов, К. (2014), „Структурни мерки в банковата система на ЕС: между кръстопътя и края на реформите“, доклади от международна конференция на катедра „Европеистика“ на тема: „Европейският съюз на кръстопът“, СУ „Св. Климент Охридски“ и Фондация „Ханс Зайдел“, стр. 86-100.
11. Симеонов, К. (2014), „Европейският съюз – между икономиката и политиката“, уводна статия в сборник от доклади от научна конференция на специалност „Европеистика“, СУ. „Св. Климент Охридски“ на тема „Европейският съюз – икономика и/или политика“, стр. 7-18.
12. Симеонов, К. (2014), „Регулиране на финансовите услуги в ЕС и влиянието му върху макроикономическото развитие“, сборник от доклади от научна конференция „Икономика и общество: глобални и регионални предизвикателства пред България“, проведена на 31 октомври 2013 г., Университет за национално и световно стопанство, стр. 81-88.
13. Симеонов, К. (2014), „Перспективи и предизвикателства пред създаването на банков съюз в ЕС“, сборник от доклади от годишната научна конференция на катедра „Международни икономически отношения и бизнес“ на тема „Членството на България в Европейския съюз: шест години по-късно“, проведена на 11 октомври 2013 г., Университет за национално и световно стопанство, стр. 176-190.
14. Симеонов, К. (2012), „Програма на Европейския орган за ценни книжа и пазари. Приоритети и дейности в работата на ЕОЦКП за 2012 г.“, бюлетин на Комисията за финансов надзор, бр.1 от 2012 г., стр. 3-8.

15. Симеонов, К. (2007), „Инфлационно предизвикателство за България пред членството в еврозоната”, списание „Икономическа мисъл” – издание на Българската академия на науките, бр.1/2007 г., стр. 80-98.

ПУБЛИКАЦИИ НА АНГЛИЙСКИ ЕЗИК

16. Simeonov, K (2015), “EU Capital Markets Initiatives for Better Financing SMEs”, On-line Journal Modelling the New Europe, Cluj, Romania, Issue No. 16/2015, p. 43-67.
17. Simeonov, K (2014), “The Establishment of the Single Resolution Mechanism as an Element of the Banking Union”, paper in the framework of the 2014 Summer Seminar for Young Public Policy Professionals from Southeastern Europe and Black Sea Region, Economic Policy Institute, Sofia 2014, p. 83-99.
18. Simeonov, K. (2014), “Banking Union set to expand”, Europost, 28 November – 4 December 2014, p. 14-15.
19. Simeonov, K. (2014), “The Future of the Economic and Monetary Union and How it Will Shape the Future of the EU”, paper in the framework of the 2013 Summer Seminar for Young Public Policy Professionals from Southeastern Europe and Black Sea Region, Economic Policy Institute, Sofia 2014, p. 120-139.
20. Simeonov, K. (2013), “Challenges for the Establishment of the Single Resolution Mechanism”, On-line Journal, Modelling the New Europe, Issue No. 7, ISSN 2247 – 0514, Cluj, Romania, June 2013, p.4-22.
21. Simeonov, K. and K. Nikolov (2009), „The Effects of EU Accession on Bulgaria”, article in book „Enlarging the European Union”, TEPSA, edited by Graham Avery, Anne Faber and Anne Schmidt, p. 74-85.
22. Simeonov, K. (2007), “Current Account Sustainability and the Choice of Exchange Rate Regime on the Road to the EMU” Bulgarian European Community Studies Association, November 2007, p. 1-60.